

A R G I A

ASTEROKOA

ASTEAK

PASAPORTEAK.—Prantzi alderako mugaz aruntz-onuntz ibiltzeko bear ziran paperak oso garatiaz ziran orain arte, eta galaraz aundiak zeuden mugetan ibiltzeko; galazero oriek kentzeko eskeka zeblen jendea aspaldi onetan eta azkenean zerbat itxiti da. Emendik auferu pasaportea gobernu zibillean ateratzea naikoa izango da, ez da konsul prantzesa gana joan beazik izango len bezela, eta prantzesak kentzen ziran bost duroak gutxiago kostako da orain. Lege befi au ila onen 15'etik asi da.

AMERIKETARA.—Gipuzkoa'ko oskitalori onenak bildu, 18'ren bat, eta Ameriketara joango dira, Argentina ta Uruguay (Buenos Aires, Montevideo)'ra angoeikin jokatzea. Emengo oskitalorien izena mundu gizon zabaldi da eta Ameriketara euskaldun ta euskaldun odoloso asko izanik, gastu guziaz beren gain aritu eta emengoak ara eraman nai izan dituzte. Buenos Air.s'ko "Laurak Bat", euskaldunen Elkarre indarituak eta angu Eskoziatiki poezko telegramak bidali dituzte onera, emengoak bayezkoa eman ditekola. Orain jokariari aukeratu dituzte.

GARAGARILA.—Kristautzat ilabete aundia, Jesus'en Garaganako zaleatasun aundia dago euskaldunen artean eta aspalditiki gainera, Aita Kardaberaz ospatsua erakusten ibili zan ezkerotzik batzez ere; Elizkizun aundiak eta edafek egiten dira efi geyenetan, askotan egunero, bestetan igandero. "Corpus-Christi," "ko jau aiudi ta atsegina ostegunetan izan zan. Euskalefiko kale guzietan Jesukristo jaun ta Jabe ibili zan eguna, Euskalefiko Efege bezela. Datofen ostiralean Jesus'en Biotzaren eguna da, jal poztaria, eta kristiandade guzian pozkoro jaltzen dan eguna. Apaindu euskaldunak, zuen kale, etxe ta biotzak, anbeste Jaun aundi dagoekin bezela, zuen artean befi bizi dedin. "San Juan ta San Pedro" jayak ere ilabete onetan dira, eta efi askotan egiin dituzte beren utero jayak. Kristau jayak izan bitze.

DIPUTAZIOAK. orain ere Madrid'en dabilz. Bilbaoko pelota plaza nagusiak, Diputazioaren zerga edo inpuestoak ordaindu nai izaki, Madrid'era jo dute auzitan, eta arazo txaf ori dute beste batzuen artean.

KARLISTAK. Batzaf aundi bat egin dute Donostian, Zerga ltu-ben (Concierto Económico)'az alkaf aditu eta befiu beaf dancarako lanak antolatzeko asmoetan. ltu-ben edo Tratu ori emendik lau urtera befiu beaf degu iru probintziak gobernuarekin eta ez bagera ondo preparatzen gaizki ibiliko gera.

NEKAZARITZA.—Aufego lefotearren oterak zerxobalt zuzendu dira egin dan ebiaz, bafu toki batzuetan ebia ez efi kaskabafa eta afia ere egin du, kalte pranko ekaririk. Entzun degunez Aya'n kalte aundiak egin zitan ariak. Aurreko urtean egun gorriak ikusi zituzten ayataf gizaioak eta aurtien ere burukomifik ez zay falta. Jainkoak lagun bekie.

Napa'ko ehibera alabean okerfago dabilz. Langosta sofia da. Langosta zomofa txiki bat da, matxinatua bezelakoa, eta eguzkia ezalitzerafoko pilak ibiltzen dira, odayak bezela; erortzen dan tokian ez du beaf izpirik ere uzten. Gipuzkoa ta Bizkaya'n ez da ofelakorik ezaugutzen, ez eta beafik ere.

Bejondeizutela!

Azpeltiko Loyola inguruko gisase-me talde batek, Jabier'taf Prantzisko Deunaren eunurtebezeza dala-ta, ibildun edo peregrinazio bat egin dute orainitu Jabier'era.

Jabier'en guzientzat aña toki ezalata, Sanguesan gaba igaro zuten. Azpelt'af oien artean dultzaina-jotzale bat zijoan: ta, jakifia, apal-ondoan, bere trebetasuna erakusteko, eldu zion dultzainari ta euskal-eres'etik josten asi zan. Sanguesat'af gazteak, alaiturik, berilala dantzan asi ziran; euskal-dantzan ez ordea, naste-borastetan baiziki: eta dultzainaren sofia polita bat-batean ixildu zan. Sanguesat'af, afiturik, zefgatik ixildu tote zan bala besteari galdezka zeuden.

—Zer uste dezute?—sofiu-jotzalek egin zan zien—nere dultzainaren sofia naste-dantzan egiteko dala? Nik ez det tresna polita au ofetarako erosi.

—Nola dantzan toki gera ba?—
—Nola? Orainken ikasiko dezute. Jelki ziran loyolatar batzuek, eta jaspal dultzainak "arin-arin" pizkof bat joaz, dantzaldi eder bat euskeraz egin zuten, sanguesat'af aboa zabalik zuekizela.

Napafat ondat arfu zuten loyolatarren irakaspen edo lezioa, ta euskaldantza nasteak bota politiagoa zalata, berak ere ikasi beaf zutela zioten. Batzuetan, pralle bait sefmoi bategin bañon dantzaldi bategin onura geyago ateraten da.

Bejondeizutela!

GARBI

Txepetxa.

Askotan esan izandu dute gizon ikusatan argiari nola piktariari izan litezken gure erakuslariak; erli da bat aldetean dana, al zer lan argiariari jarfizen dituzten gure auflan onek eta txinguriyaf txepetxak befiz erakusten du albeste nola arik biyoki.

Euskal-lufeko txoriyetan dan txiki txixuena da bera; gozafat kolore bakarekua, nai bada ez da edera: begi argiari, buru xanpala, moko tentia aufera; Gortuzta motxa, anka laburak, xaltokalo ibiliera; laloapartako egalarria eta kantari ergela.

Txotx batek aisa jasoko luke nola karga gutxi duan, bañan gustatzen zayo jartzia adaf sendoxiaguan; amilidu aien ez leike galdu dakielako eguan, bañan arkitzen baldin bada ere burinikio aldimiyan, iuu lau aldiz xanpantzen du seguru tote dagan.

Udaberiko lendabiziko kabiya txepetxarena azaluzten da ta ezoguna, goroldiyotza dena; arbol gerfivan, untza tafarian du lekuriq matiena, ta gizon askok ikusizitan irixipitan dagauna, esan oi dute: ijerf konfiantza, txori txaf onek dubenai!

Ta edozeinek esan lezake berari begiritzen; afetarikan ez dadukala egin leyoken gaitzian; ez iduriyan ark kabiari befe zutela aitian egiten diyo, andik joateko auferukua tapatzian; erakusilayz penisa zagula nola atera sarizian.

OTANO'taf P. M.

ERARI-ZALETASUNA KALTEAK

Asko eraten degula, beste iñun baño geigo eraten degula..... ¿Ta zer? ¿Eratea gauza txafa al da? ¿Ofenbesterafoko kalteak al dakafzki, bada, erateak?

Ezin esan ala kalte ta gaitz dakafzki. Ia lenengo: ¿lenengo? Alpef-alpefik, gure buuruari kalte egiltaz, dirua efuz alpefikaltzea.

Erari bakoitzetik ufero zenbat eraten degun, esan nuan. Lifo bakoitzak zenbat ofdaindu beaf dan jakin ezkeru, ufero gipuzkoafal erariak eramatzen digun dirua efuz jakin dezazuteke.

Ona emen, nere iritzi, joan dan urtean gutxienez eran ditugun diruak.

	Peseta
Ardotan.	216.000.000
Ardo gozotan.	260.000
Vermoult'etan.	376.000
Erari bizietan.	1.970.000
Garagariotan.	80.000
Sagaridotan.	2.100.000
Guztira.	220.786.000

Beñen eta ogei mila miloi peseta! izugarria da gero! Esan zugun beñen ere; beñen eta ogei mila miloi peseta ardotan!

Gipuzkoa'ko Diputazioa' ta gizon guzian, Gipuzkoa guzian, gutxi gora bera zofzi miloi kastatzen ditu, ta beste ofetarik dafozekan, iñun baño obeto gaudela esaten digute. Erateko urte betean beaf deguna Diputazioa'ri emango bagenoke, orain bezela bere egiteko guziaz edeki beteko jitzuzke..... ogei ta amaf urtean iñori xentimo bat ukatu gabe.

¿Zenbat eta zenbat gauza on egin litezken dirutza ofekin! Gipuzkoa guziaz gaitik bera befiu, edufu..... etxe, zubi, bide ta ibiltoki zoragarriak ipili..... idaztegiak ta erakustetoki jari..... munduko toki polit, eder, auferatu ta zoragarrienetako izango litzake Gipuzkoa malte au, dirutza ori beafezko gauzatarako emango bageni.....

Ala egin beñean, ardotegi auaidun beltz ilunean uzten degu..... ¿Ez al da ori naiko kalte?

Bigafen kaltea. Zuk esan zazu, etxeokandfe; esan zazu zuk, ama. Zure senafak irabazitako dirua, zure semeak irabazitako dirua, moskofitzeko ematea ¿kalte al da?

¿Ofarako senafak al ziñan zu, etxeokandfe? ¿Ori al da zure senafak, oraindik senaf ez zanean esketi zizuna? Etxerako beaf diran diruak ardotegian utzea ¿kalte al da? Etxea nagusirik gabe dagan bitartean, nagusia kalean zabuka ta garaxitika ibiltze ¿kalte al da? Moskofutza etxera ofotfi, ta seme-alabaxoen auferan kankalukerak esan eta egitea ¿kalte al da, etxeokandfe? Zure mailatasuna ta laguntasuna ofela utzi ta senafa ardotegian utstetzea ¿ondo al deritazazu? ¿Ardo zikintze beteta, zuki ezin egonik, usaiat daniola gau erdian zure ondora datofen ori al da zure senafa? ¿Gizona a-bada ori? ¿Utikan! Ofelako nazkagarria bere emateak ez lioke aterik iriki beaf.....

Of zabiltz zu, etxeokandfe, lanean etxetan, etxeari ezin eutsirik, auferak azitzeko nekeza betetik, gau ta egun ekin eta ekin..... Gaxo ofek esan zazu zerofek: senafa erarizalea izatea ¿kalte al da etxearentzat?

Iruafen kaltea: erari-zalea, befi gaitzaren etxean dabilela. Geiegi erateak dakafzkan gaxo ta eritasun ugari ta gogofak alde batera utzi ta, beste kalte batzuek alatu beaf ditugu. Ola ta langetzian gefatzen diran naigabe ta zauri gelenak, astelenean gefatzen dira. ¿Zefgatik? Igandean erandako ardoak astelenean oraindik langilien buruak nastu ta ilunduaz dabilelako.

Ta alkanen ofeko asaf ta erariketa gelenak, igandean izaten dira. ¿Zef dala-ta? Beste egunetan baño ardo asko geiago eraten dalako.

Bein batean, Alemani'ko sendakin batek, Koblinskik ek, kafzeletan zeudenen 380 izen arfu zituau, eta gaitzakeriak zein egunetan egin zituzten jakin nai izan zuan. Jakin zuan, eta ona asteko egun bakoitzari zenbat gaitzakeri zegozkion:

Astelena.	68
Asteartea.	28
Asteazkena.	30
Osteguna.	20
Ostirala.	17
Larunbata.	62
Igandea.	165

Igandean askoz geigo. Aste-egunetan onak diran gizon asko gaitzotzen dira igandean. Aste-egunetan gaitzakeririk egingo ez luteken gizon askok egiin dituzte igandietan, eranda daudenean. Igandean, gizon asko ta askori kafzelako atek iriki ditzkie..... jafdoaren bidez! ¿Ori ere ez al da kalte? Oiek guziaz baño kalte mingafitagoa bada oraindik, ofdea. l'fengoon ikusiko degu.

JEME

GURE PILOTARIAK «URTXALE»

Juan zan Lekuona'tafa Juego Nuevo'ta eta e nolako pilotari ziran ikusatan aldixio-puska bat egon ondoren, itzuli zan atzera kafe artara, ta oraindik ezaugutzen etean abarats-antzeko gizon-afi esan zion:

—Nai dezuekan jokatu tote; orain zuri dogokizu esatea zenbat jokatu nai dezun; esazu bada. —Ondo baktizitazazu— erantzun zion afi—[MILA DURO! —Bail mila duro dijoaz; ondo

dago; guzian jokora; ta betoz gurekin mila duroko partida bat ikusi nai dutenak—esan zion Urtxalek.

Etzan ez gure Manuel edozein gauzagatik lafitzen zan gizona; ta andik gutxiira jakin afen berakin jokatu beaf zuten gizon ura «Okon» ospatsu ta izen aundiko pilotari azkafa zala, ez ofe izan oiafuzara estutu zanik. Urtxale'afak ez dira ez nolalari estutizen!

—Bai al dakik, Manuel, zein dan «Okon»'—esaten zioten lagunak—. Bai al dakik oraingo txapelundun dala? Zapatero utziko au noski.

—Ikusiko diaguz. «Okon» izan ala izan ez, ni «Lixale» naiz, eta mila

duro jokatu ditzketela esan diot; eta jokatu beaf diot: jokaniko ditzkit; baño ¿nondik atera tote «mila duro»? ¡Bost mila peseta! ¡Edozeinek dauzka! ¡Ene! Nere palitriera utzik dogo; ta ¿zuena?

—Baita gurea ere, Manuel. —Edera egin degu ¡afafalo! ¿Nora jo ote? ¿Norf emango ditzkit mila duro?

Ara non ikusten duen Napa'u-al-dian sal-erosketan aritzen zan bere anal bat; eta «Okon»'ekin partidu bat egin beaf zuela, ta mila duro jokatu beaf ziutuzela, ta etzituela ta, EMATEKO, ESAN ZION; eta analak pozik eman ziozkan, esanaz:

—Juan Adi Panxoxera. Afotaxpean bizi dez; eta erakutsi zaiok paper au; ta izango dituk mila duro. Aguf, ta ibili, ¿e?

Urtxale'k sakelan edo patikeran mila duro ziutela paixada aundian juan zan Juego Nuevo zeritzion pilota plazara; ta ¡ene! an bildu zan jendeakin! Pilota jekua leporafio bete-bete zegoen: «Okon» ikaragarriak bi euskaldun azkafal mila duro jokatu beaf zizkiela ta an bildu ziranak!

«Okon» palari izugarria zanik ezin ditek ukatu; ez bai zan garat artan iñof berokin asafatzen zanik. Lekuona'taf Manuel ofdea ezezagatik ikarazten etzan Urtxale'k. Bazituen mila duro; ¡ingun ederafk! ¿ez da ala? Bai noski; baño beste lagun on batean beafa ere bazeukan; «Okon»'ekin jokatzeo beste bat beaf zuan eta. Antxen zegoen bere uste oso-osoko lagun bikaña zan Etxeberia'taf lñazio; ta lñazio oiafuzara bai zan «Okon» ikaragarriaren jokateko arfu zuen bere lagun-aundia zan lñazio Etxeberia.

Jokoa asi ofduko sarfu zan ikuslien artean «Okon»'ek zeukan izen-aundia; ala ere Manuel'ek eta bere lagunak «Okon»'eri kendu ta berentzako irabazi nai zuten.

—Aizak, apostu guziaz Napa'irantzako dituk—esan zion lñazio'k Manuel'eri—ta onek erantzun zion: —Ederki azoko; partida guretzako izango deko ordea.

Bi oiafuzarak jokatu bazituen jokatu jura afatsalde artan atera izan zuten su ta leal Partida bederatzitan tantora izan zan; eta «Okon»'ek bat ere egin gabe, oiafuzarak bederatzik egin zituzten. ¡Alek txaloak! ¡alek zalapartak! ¡Alek befezalek! Manuel eta lñazio'f entzun ziran oju dea dafak. ¿Zuek bezelakorik, iñof ez esaten zieten batzuek; bestak befiz ¡Gora oiafuzafak! ¡Gora Urtxale! Urtxale'sen lagunak, irabazitako partida ura gero ta gelago goretseko, apafi jai aundi bat eman nai zioten; Manuel'ek ordea etzuen nai izan; bada uste izan zuen biarmonen beste partida baten bila ofotziki ziralte; befez esan da etxera ziran ba guziak.

ITURIA

(Jafaituko da)

EROMATAR ABESLARIARIK

Lenago entzun ez degun bezelako abots laukaf edo kuarteto bezei, eder ta arifaria entzun degu aufero giteen Bellas Artes deritzaion Donostiko antzokian. Asteroetokan toki gutxi izaten da gai euf azaltzeko, bañan zerbat esan beariyan gaude.

Laukar ori, A. Gabriell'i, L. Gentili, E. Cecchini ta A. Dos Santos, Xitina-Kapilako abeslari trebek osatzen dute. Lau abeslari oiek, bakoitzaren eginkizuna ederkik ta osoro betetzen dute: Gabriell'k tiple-abots garbi ta zolira du, ikesketz ta erli-bidez eratu; Gentili kontraltu'aren abots leun ta estifusa atsegitzen entzuten da: Cecchini tenor'ar' abotsa, edera ta atsegina da ta zolitasun (finbre) garbiya du: Dos Santos bajua'rena, sendoa,

zabala ta biribila. Laurak erakutsi dute trebetasun aundiya, eri-arauz abestuz.

Iru abestalditan, era askotako abes-ti bezei ta zoragarriak entzun-erati ditzkigute; Perossi, Vittoria, Palestina, Torres, Cappocci, Sommo, Rossini, Bezzi, Muller ta beste erasleri ospetsuak egifik. Guziaz entzun ziran atsegituez, txalo sutsu ta ugari sartuak izanik; balez eta Seminar'en Korni-laukara (tuntu-sofua abotes idurituaz), ta lñazizaga Aba'k abeslari oientzat eratutako «Maritxu» ta «Basa-txoriku» euskal-abeslari, bi egunetan Antzoki angusia entzulez bete-beterik afkutu emen da. ¡Gaitzietarak zaleatzen geyago dute, noski!

Abeslari trebe ta ospetsu oiek, beren oraingo ibildala Gaitzei'z en ematu ondoren, Eroma bidean dira. Efi guzietan txalo ugariak izan dituzte: gure zorion-uguri sutsuena ere afu bezate, ta..... urengo afie.

G.

MUTIL-AZKAÑA

Euskal efiko makinfabat mutil leon dira belizetan, Apfikan, efergeren morolok dirala-ta naiza ez, eta asko diru ofdinketara egitak. Ez dira danak belizetara juten, Espanian ere askok serbitzen dute bakelduna, (efege): Luf sagaf erfi ustelak, babarun txuri esogofora, afdui orituba ta orla izaten dute juna.

Iture gertalan ala zan beñepain. Ogeila bost urte dira esatera nuan gertatu zala: Andra Maria eguna; Dagonilaren (abusutaren) amabotsa, egun poztaria; egun onetan arfu zuten bi soldaduk esmoa, egurasteko, golturrik zerbat aldena, ta afkitu zituzten bi olasko ederak, buruka alaf menderatu eznik, odola zeritela: alkafi esan, lanari eda biurru lepuak, kenda lurgie eta tripu, uste txikila, epe labura izan zan lritxi ziran estatura, maniatu erazo, ta berakin agaldu dute.

Luf sagaf erfi ustelak bako leugango sarfu ziran beren sabellen, bafu goza munda oida, ta ala gertatu zitzaion bi soldadu aietako bati: ¿Tri-puko mila? buruko? afigheko? Eñ, baizik bere zuzenklaren antziarik (konziensziako araren imuririk): Paz-kokoa egiteko garaia ofortizan, juan ziran baki altorfema egitera, eta len bizi, kezkatua zegona ta esanez; zan bezela, geratu zian beariuba, of-dinketara egite; itxi goibel urterutirik bere lagunarena esaten diot:

Alai ta pozez jan giñuzen guk olasko mami gozauk bizrho estu arfu zaitu nei konpesoriak kontuak. Ofdinketa au egiteko ere atera biaz dirubak bene benetan denak ditzit nei befiz jateko gogauk.

Altorfema gaizki egin dekelako dituk lan ofek, zitzen bestiak, eta alixa, ta an dijua beste konpesore batagara, eia lritsan zazpifagun agindura, onela altoru zuan: «Jauna ez dakit uregin datan, bedofek esan bearko di; beingo baten lan gizon batekin niujala, afki giñuzen bi olasko burukan, odola zeritela alkafi ilizen al ziran; lagunak eta nik banari eldi, pakik egiti eta berakin apoldu genduan: langintza ofotarako, ez bai naiz deliuta, eta jakin nai nuke ikus-kusik datan». Biotz oneko gaztari, ori da erukiko egintzat sartuko zaitu Jaungoikoak! jafatu bide ofiatik! ez dezu kezkatzeko ikuskitzunik! Goxoro jana etzizitazion mingoztu, azkafa zan da.

A.-M.

URDALA, OIBELA
ta OILTZURDINAK
SENDATZEKO,
edan beti.

Eliz-gayak

Egunaldiak.

EGUZKIA .. Ifren: 4.44 ILARGIA .. Ifren: 0.57
Safu: 19.48 Safu: 15.9

ILBERA: 17'an: 12.5'an

Aste onian egunak, goizaldeko minutu bat laburru ta atatsaldeko beste ainebeste luzatu.

EBANJELIOA

(Luc. XV. 14-42.)

Aldi artan: Jesus'ek irudiki (parabola) au esan zien pariskoak: Apa-
aundi bat egin zuen gizon batek,
ta asko dedit ziften. Eta aparto-
aren, bere mofoya bidaltu zuen
elutakoak elotzeko esatera; guz-
a gerturik zegoela-ta. Eta guziak
pez aitzakiak ematen asi ziran.
enengoak esan zion: Baseke bat
rosi det, eta au ikustera joan bea-
et: afen, azke-etsi nazazu (onez
raman zadazu). Eta bigaferen esan
uen: Bosti idi-uztari erosi ditut, eta
yek ikartzer (probater) noa:
fen, azke-etsi nazazu. Eta beste
atek esan zuen: emaitza afte det,
ta ofegatik ezin joan inu det.
Eta tofoyak, itzulirik, oye ber nagu-
riari esan ziozkan. Orduan eteko
aunak asafetirik bere mofoyari
san zion: Ua bejala uriko zela ta
fizerara, eta safu itzak onera bea-
suak, argalak, isuak eta etanak.
Ua mofoyak dio: Egina da, jauna,
uk agindu bezela, ta oraindik leku
ada. Eta nagusiak mofoyari dio:
Iten adi bidetara ta esparuta-
ta, ta saf-erazi ajiotek, ber exeta
ede dedin. Zuet diotzuet, bada,
bejala izan diran gizon aytetik
atek ere ez duela nere apariya mus-
tutuko (probautko).

L. A.

Azalpena.

Mundu ontan bizi geran guziok jau-
naren aurik gera, beraz Jaungoikoa
zure alia da; Jaunaren babesean du-
enak bidalturik izan ote? Zerga-
ik? Jauna gure alde egin egin ezker-
oren bidaltu izan? Ez gaude mundu
ontan egotez, bidenabar batik eta
zure egote lekua domikia edo zera
lala adierazteko datorrigu gaurko
banaila edera: ta bertan ikusi deza-
gu Jaunaren biotz-xamoa. Zeru-
to gaitu Jaunak; eta zeruazteko
guzt elegein egiten ez dirugula ikus-
en duenean min-audia ematen di-
mek; eta aitzaki-maitzaki dabilzak
beriz? Auek, auek bal dirala ma-
ltagariak. Jaunak bere Jauregiari
eta auek jua nai ez. Jaunak dei-
u beregan ta auek entzun nai ez.
auna ditzek gau ta egun egon ta
auek beriz gor-irauan nai. Munduko

¡Begira! G. Gerber,ek

JARI ZUEN MOTA GUZTIETAKO IKUSBIDE-GAYAK
SALTZEN DIRAN ETXEA

Jose M.ª Martiarena ta aiza
ERNANI, 6.-DONOSTIA

Betafoekoak, biki ta ikus-leyarik
(kristalak): ikuspeio edo bista gu-
zietarakoak.
Urutikuskiniak (teleskopioak).
Egurasi ta gorazakiak (barometro
ta termometroak).
Martari-ziskusiak (dibujoak es-
tutseak).

Aizto (kutxilo), eta bizafu-kendu ta ilea-moztutzeko
fresno onenariak.

MAZKUR, AZKAZAL ta JOSKURAKO GURAZIAK
Man spricht deutsch
English Spoken. URUTIZKIÑA 731 Euskeraz itz-egiten da

¡Gerber'en etxeko betafoekoak, amaika gauz arigari ikusi itzetzeko

Erbiti'ren Etxea

DONOSTIA San Martin kalea, 28 g.

PIANO BERRIAK ALOGERAN

«The Aeolian Co.» izeneko pianoak eta pianolak (beraz jotzen
duten pianoak) Beste onelako izenadun pianoak ere bai: «Cusso»
«Chassaigne» «Roshene» «Pleyel» «Erard» «Gaveau»
«Regy» «Lithner» «Ibach» «Gors Kallmann» «Lohmann» eta abar.
—Errestitkin edo gramofonoak eta kuzpikiak (discoak). —Era as-
koakoi pilarmenonak eta kontzertinak derizten pilarmenonak bereziak.

Bai esku diruz ta bai epe diruz (dirua aldzika emateko eran)
saltzen dira.

niz uratua, ta goitik gurutzeta duala.
¿Kusten dezu? Odola doriola dago
Biotz ori, gure beltzeri ta esket gaz-
toz nagabeta ta samindua ezin gey-
goraño; batez ere Aldareko Sakra-
mentu aguragafian, egiten zaizkion bi-
degeberkiak gaitik. —Ori esan zion
Jesus gure Jaunak Margarita Maria
Alakoke zorionekoari, bere Biotz
atekabetua agurrian erakusten ziola.

Orain bada biotzik eta esker-oni
badezu, ¿zer da zuk egin bea-
dezu?

Lendabiziko: Jesus'en Biotzari be-
graturik, ikusi zenbat maitte zaituan,
eta zuk Bera biotz guziaz maitatu.
Bai.

Zeru ta lufean—ez da Biotzik
Jesusenakin aintab—maitte gaitunik:
Maitatu dezagun—guk ere pozik,
Maitte Jesus ona—biotz guzitik.

Bigaferen: Ikusi ere askok, maitatu
ordez, zenbat nagabeten dute Biotz
maltagari ori, ta zuk al-piza egin
Bera pozituko. —Zure ta gaitzoez
asmo ta bilera galdak dirala bide,
dago Biotz ori ain atsekabeta: efi-
kutu bada Jesus onen atsekabe ta
nekeaz, eta zure ta bestien goizki egi-
ten damaz ezitue bera Biotz samin-
dua. Maitte zazu Biotz maitalaria:
poztu Biotz ain nagabeta.

Irugaren: Aldareko bere maitasu-
nezko Sakramentuan aritzen diu oz-
tasun ta bidegeberki mingaferen:
zuk ordafer, biotz bera garbi garbiaz
Jauna aritu zazu. —Jesusen Biotz ma-
ltari emen leikioketuzen pozaldi ta ate-
gitiuk audiena ordea: Bera esan
ziguenez, bere naiera ta gogorik bize-
na gurekin bizieta da, eta ala gurego
gurekin bai egitue egotea; ta Jauna
aritzen dezanen bere Biotza ta zurea
bai-bat egitue duela. ¿Zer zoriona
zurez? Jatseden ta pozik gorioena
Jesus'en Biotz maitalezarit!

Jesus'en Biotz maitale duenak jau-
naren aritzen dute ilero behepin; asko
ta askok jaieru, ta ez guzik eguneru
ere bai. Zuk ere biotzik garbitzen,
al dezun guztien, moiz edo saf beir-
taz, Jauna aritu zazu, ta orela Jesusen
Biotza pozituz, zeroen zoriona iri-
tikio dezu.

Jesus'en Biotz maitagarria.

Begira zalozu Jesus'en Biotz maita-
garriari. ¿Zer ikusten zaud? Sua ta
garia gaizteka doriola. ¿Zer adieraz-
ten diu? Bere guzian maitetasun
neurgabekoa. —Bana arantzez eristu
ta zulutua agiri da, albo aldeik bur-

Sukal- dea.

Atun egosia.

Atun puska on bat garbitu ta ber-
durakin egosi.

Mantelika surtan urtu ta limoi erdi
baten ura erantsi.

Afautiz gofingo bat kaitu baten
nastu ta limoi ta mantelika urutako
poliki, poliki nastuaz erantsi ta dana
atun gaitera bota.

ETXEOANDRE BAT

Datofen astean une batean egiten
dan okore edo pastela.

SU ON- DOAN

—Zure senara astua zala esaten
aritzen zifan bizi zanian, eta orain,
lida gero, negaf egiten diu?

—Bai, baña, esto langilia zan or-
dea.

NESKA ZAR BATI

—¿Langosta au prexua al da?

—¿Prexua? Bai Jauna. Nola ez,
biziya deguan langosta bai!

—Zu ere biziya zaud, bañan ez
prexua.

ASMAKETA

(Lenengo eguneko asmaketaren
erantzura.)
«Eguzkia».

Txikia ta beratax nai, exeta nere-
kin daramat: aldapa gora, gain bera
bezela noa, ta ala ere onik ez det.
¿Nor ote nai?

(Datofen astean azalpena.)

Ondoen bazkaldia edo kafea aritzen da
INAIZO MENDIALA'ren

“AURERA”, Ostatuan

Bazkariak, lauetakoak;
aginduz zer nai jahi.

URBIETA 12, bera (telefono 25-78)
(San Martin gertakaren apez-ate)

DONOSTIA

NEKAZARITZA

Erle zaitzia.

¡Negai! garrik, amarik gabe gera-
tzen diran aurak. Ume zuftzak bigun-
tzen digute biotza, eta amaren ondo
eza ikustean, erukit begiraten diegu
seme-alabak. Egi egiten onela gefit-
zen berdin: nolata gararik eragozten ez
dian, erle langiak, nabaltu durakoak
amaren usunee edo akte, enbat, az-
kar asko egiten dute, lengoa ofedetu
dezan, eragin beriz. Azkenik erleak
lugaritzen bada, ugarituz dijala el-
bia, eta eultze biziarek edukitze-
ko txiki dala laistat eulta, alegintzen
dira irazantzen (egiten) eragin berik,
aldendu edo iges egiten dirala erle
samalda batek egefiga zafarekin bes-
te bizi toki batera, eragin berik jaio
aurretik, eta oni esaten zala, “erleak
bota du erle semia”. Baño gefitzen
da beñi baño gelaotan, eduki afen
tolia nauka eultzan, erliak semia
botatzea, eta au, erliak semia tola-
teko gogo ta berotasuna daukan
ezangaria da.

Gertatu oida ere, aldentzia erle sa-
malda bat gaur bezela, eta biurtzia
lengo toki bari iru egunera, eta au
geletan bigaferen da irugaren eta
semeekin gefitzen da irugaren eta
nagarietako oparotu bizi bai du efegi-
lari garrik, eta erle samaldak lagun-
du egiten dio, etsai gaitzok galdu ez
dezan.

Erle txikiaren langiafari dala, aundi-
enak beren buru laukitubakin, erli-
nagiak, begi aundiak, eta ezagutze-
ko, asko da egartzen ateratzen dute
burunba aditza. Ama erefinak, antza
du erle langienera, baño bere zilbo
edo atze aldia asko lodu ta luzegoa
du, eta oso nabarmena, egotik atze-
rakuari begiratu. Ezien zorfoza dute
erliak, bakarik langiafari ematen dute
min, erli nagiek ez dute eta erefinen
da baletzen gizonaren kaltet. Ez-
ta ta lore ausa nun gorde, eta erle
semearentzat sieska izateko, abaraz-
katzatzen du (abarasko apaindu) er-
leak bere bizi toki. Iru erliak gela
edo kuxloak dituz abaraskak. Txikiak,
ezti, lore aus, eta erle langien umea-
rentzat. Aundiak, eziti erli-nagien
umearentzat.

Gela nagusiak, txikitik jaritako
ariz ezkurren antza duenak, gela
oiek, erefin berik aterateko dira.
Eultz baretu biziarek, arkitzen ba-
ria une zuriz gela aundiak egiteko
leia dute. Beren buruzagi, urteko e-
re fin garte bikaña duenlan, egiti ta
antolaten dituzte gela txikiak. Erleak
jasan, egiti edo ekafiko bato argi-
zala giro bikaña, oso bero biardu,
giro ta bero ez danielan argizagirik
jasan edo egiti eziti, eziti gortetzeko
toitirik ez eta etekin uria: baño erake-
ta beriko eultzean, gizonak ipinitzen
dio abaraska argizagiduna, ta onekin
aurerapen aundia du erleak. Zortzi
bat aiziak (gramo) eziti bati, aiziak
(gramo) bat argizagiri aterateko.

Erleak estali ta itxizten diu bere
eultzeko zulo, usune ta zifituz nas-
lika ta lerdozikakin (erfexina antzeko
gauz batekin) bai estalire bizi toki
afara safizen diran beste biziarek
gorputz ilak, eta txistula (txispirio)
onduan, arfeti antzera, ateko etsaiak,
gandik gortetzeko, egiten dute nasli-
ka ta argizagila nastuta.

Naslika bezela lore ausa ekaritzen
dute atseko antetan. Mote ta lekan
biltzen dute naslika ori: txerurako
oso ona da. Lore antza, batiak bat,
erle semea, zomofa, elikatzeko izan-
ten da. Gizon azkarak, jakintsuak
badira, bano gozoz ezta befintzeko
gauzik egiti eziti, gizonari, era asko-
lara laguntzen dio bizi izaten ezitak.
Beste aldi batez esango dizuet nola
ikus ta erabili erleak.

ANDATZ-MENDI

Nekazariak

¡buruz lana
egin zazute!

Urte garai ontan, nekazari-etxetan
izaten da, ongari bat, izan liteken

onena eta iya (beren kaltetan) ziera
alperlik gaitzen dana; ofegatik, Eus-
kal-eriko nekazariak begik irikizai nai
genieke ondo ikusi dezaten begien
aufean daukatena eta alaz guztiaz ere
oafizen ez dutena, eta nai oafu afen,
bea afeko garantzirik ematen ez dio-
tena beintzat.

Udaberri aldean baseari askotako in-
guruetan ikusten dana da, guk itxusi
eta zikin bat, beñian bizi diranentzat
bi aldetara kaltetako, alde batetik
bea litzakent onura ateratzen ez dio-
telako eta bestetik, etxe aietan bizi
diranen osasun kalte uraen edo ari-
kun jaritzen duetako. Umezekero au
irakurtzen ari danean baita galdara au
egin du ¿zer da bada gauz ori? Gauz
ori da, ukuluetako pixa.

Osasuna zer dala ta kalte-ufean
jaritzen du? Ateritako pixa usteltzen
dijoa bezela, xomofu txikia, elbiz eta
beste ofelako asko betetzen da eta
xomofu oiek etxe barengoak askotan
galiza sofutuzten diu imajila bai bi-
der etxe askotan izaten diran gaxota-
sunen sustraia etxe atari eta inguru-
tako zikintasunen egoten dal.

Beste aldetik, nekazariaren patri-
karako kaltetan izaten da: zela, be-
lari eta sorotetan zabalitzen ez duela-
ko. Alperlik gaitzen dan pix oiek, bi
alako geiago edozein landare motai
emanaraziko lioke ta.

¿Zer egin bea litzake bada, bea
dan aheko onura aterateko? Uluklu
guztietan bilokoi edo depotitu egoki
batzuek egin bea litzake eta era on-
ara eginda azkeneko lanofari ere bere
onuraxoa aterako litzake. Eia ez
esan gauza ori egiteak kustu aundiak
ekaritzen dituela, bada egotiki txar-
tan aldez aurretik gefitua ipini ezkeru,
edozein igelberok bi edo iru egunean
inuklitatu ta ipinitu lake. Aurretik be-
ñan antokan kastatu dan diru edia-
kin, bilokoi edefak egin zitezkan; eta
ez du antukus itola ere, pixa ondo
usteldutakoan indarik. Befintzik inda-
fean izango balirake ere, gufiero an-
tuxa izaten alda auritengo seneufi edo
prezioan?

la bada, buruan safu bea dan
gauza da, onura asko ekaritzen duela
ukuluetan bilokoi aundi edo egotikiak
egiteak.

Gogoa obeto eukitzizapen ipini liza-
gun saillean onura oiek:

1.koa. Atari eta etxe inguruk txu-
kunago egonik, etxeetan osasun oiea
izaten da.

2.gafena. Ukuluan izaten dan on-
garirik indafitsena eta azkarrena, pixa
izaten da (simuafrik izaten duen inda-
fik gela, pixaren kutsuari zofio diu).

3.gafena: Ukuluetako pixari, onura
ateraz eta uza edo koxetia oieak
izanki, diru gelafor irabazten da.
Sinistu nai ez duenari esango diot,
alemanek gela zala ta ari simuafrik
ekaritzen etxeakuten baten ez ni-
trato de sosa, eta alaz guztiaz ere,
uza edefak izten zizuten, pixari
onura ateratzen zitelako eta gauz
au aitoritu dute ez alemanek bakarik
balta ere gefako garaien an preso
zeuden prantzak berak ere.

Ez nai ez esaten asperituko: buruz
lan egiten duenak askoz ere esku lan
guxtiagor irabazi oiea aterako duela.

LUGIN-ZALE

GALDE-ERANTZUERAK

156. Alpaparen xamofaok etzai-
kit galdu zuk esana egin afen, ¿ez
alda beste sendakairik? eta egia alda
txingirik xomofu oiek gaitzen ditue-
la? (A.—Altzo eta Z.—Leaburu).—Nik
esan nizuna egin ezipazenduen alpa-
pa guxtiagor izango zenduen izandezuna
baño. Orain esan beaif ditzu, alpapadi
zara balin badezu, andik uruti xama-
fari egiteko bada orain daukazu
tolian zail izango da xomofu ta afak
oso gaitzia. Alpapadi zar orian dau-
kazu xomofaok gaitziko, kare-bizi
ito beña ona da, eta oraindik oiea,
(galesliagor izanaren) kare-bizi ito
beñari nafalina nastuta zabaltzen
bada.

Ara emen nasketa ori egiteko era:

Kare-bizi ito beña. 75 zati
Nafalina 25 zati

ondo nastu ondoren alpapadin eta
bere inguruetan zabaltu.

Txingirik, ez ditue xomofu oiek
gaitzen: beña txingirik gefitzen
dana; landare mota batzuek, baba,
afosak, eta abar afarkoso edo zofin
antzeko xomofu batzuek izan oi ditue,
eta xomofu oiek egiten duen simuafu,
ezituz edo azukfetsua izaten dalako,
txingirik joaten diru landare oiean,
ez xomofaok gaitzizapen, baizik an
alek izten duen goxoa jateagatik. Ori-
tati aterako dezu txingirik ez dituela
xomofu oiek gaitzen.

157. Gafia beña usteldu egiten
zait, ¿zer egin nezake ez usteltzeko?

(A.—Altzo).—Begira zazu ondo, esne
preskuakin egiten dituzten eta zure
etxeak ala izanki ere, balituek au-
zetakoak ibiltzen badezu (zere etxe
koa nalkoa ez dezalako) ain preskoak
ez izatea. Begiratu beaif da ere, le-
goritzen euki dituzten toki onak aze-
beretan dan (beñituzten). Alaz guztiaz
ere hitzetan gefitzen da usteltzea,
edo lengo ateratzen ziran beñi onak
ez ateratez, ofegatik on da logorize-
ko toki aldatzea lau edo bost urtekin
bein.

Nola nai ta ere: gaitzak ez usteltze-
tze, izan liteken garbitasunik aundi-
ez egin beñi dira, mai, pazi leku,
orma, esku eta gaterakoak aldan
garbitak ibili eta uste det esandako
balidaintz ondo betetzen badituzte,
etzakituzela gaitzak ustelduko.

158. Agurafitua anisatua ¿nola
egin nezake? (A.—Altzo).—Eun gra-
mo ain berde ondo txikitu ondoren,
bi litro alkool de vino'tan (afardari)
ogiti minutu bezelatasun euki, gero,
zapi exu eta garbi baten igaro, al-
kool garbi gaitzitu dedin. Ori egiten
dan bitartean bi litro af garbitan, iru
kilo azukre urtu itzatu eta ondo
uritu dagoenian bi litro alkool gora-
xiago esan degun bezela gefituko-
ari nastu, eta botelatan safu ondo
estalia izten dirala. Andik bi ilhebete-
etateko ona da baña, beta geiago
ematen bazala. zarago eta edefagoa
egiten da. Batzuek edo kanela edo
banila edo naranja azai pifin bat
nastutzen diu anisak baten abek eme-
tan dien gustoa maitte duetako.

159. Aspaldiko urte oietan gure
inguruetako matsak ez dute igali
modorrik ematen ¿zer egin lezake
eman arazteko? (Ofiu zale.—Ares-
ta).—Ez zure inguruetako bakarik,
beste toki askotakoak ere ez dute
ematen, beraz bezela zaitzen ez dira-
lako. Nik neronek daukadan mats
zaraf etuzten ezferro ere ematen edo
beintzat oso guxi; eta bein edo bein
ematen zuten pikka, erdia bano gela-
fotako izaten zan, gaitzak arapa-
zen zuelako. Orain beñi, beste edo
ezti landare gaitzak aña ematen dir-
ta eta ¿badukitu zer gaitzik? neguko
garaiean zofitena edo enbora (frun-
koa) ondo garbitzen ditelako, itausi
(podatu) bi begi onak zarbitak beñe-
na daukadan bakarik uzten dizkate-
lako, eta zarbak, landarearen indarari
dagozikonak bakarik uzten dizkie-
lako.

Udaberri ongaitzat (abonotzat)
ondo usteldutako pixa ematen diet;
eta gerotik gaitzak ez arapatziaren
ilaren lenbitziko igandetan ARGIA'k
ekaritzen dituen gauzak egiten dizkiet,
(supratu eta boriades salda iru aldz
guxtienez emen ta oiek emen beñan,
ebia egingo balu beñi berio eman,
nai supria nitz boriades salda eta
xarba mudafik mozu indala eletera
joan dedin, baita ere eguzkiak obeto
berotu ditzan eta abar-afet). Sinistu
akizua: ofela zaitzen baditue, matsak
beñi igali asko ta ona emango die.

160. ¿Noiz da garia boriades-
sala tomatatik emateko? (N. ta Z.—
Andoin).—Lenbitziko emandala, lan-
dareak beñi zentimetro goibe
edo alfurara iristen direnean eta an-
dik aurtora ogei egunetik ogei egunera
ematen jarlitu.

Loyola't Eneko Duaren irakola.

La Urbana.

Aintziñeko ostatu ospetsua.

Ondo ta gogoz jan nai ba-dezute, atozte jateixe ontara.
(Mirabe guziak euskeraz itz egiten dute.)

Gipuzkoa plaza'n 15, 16 eta 17 g.
DONOSTIA

DELBOS ETXEA

BERE SALGAIAITAN BERRIK

— GABEKO. — DONOSTIA —

Janari finak. Gaxoentzako janariak. Champagne, edariak eta... ba-
ho egiazko marka dutenak.

Efegun jauregian udako beren egonaldian, etxe ontatik bakar-ba-
karik aritzen dute.

ZELESTINO JAUREGI'ren

DROGERIYA

Usai gozoak. — Ezufak zuzentzeko tresnak. — Eferatoak egiteko beaf dira-
nak. — Gela ilunak. — Eferatatzeko makinak, leyarak, pelikulak eta gañerako
guziak.

KODAK

LEGAZPI KALEA, 3
URUTIZKINA 16-85

Donostia

Yolanda

Lhande Aitak egindako
IRAKURGAIA 2 Peseta

Aoko miñak kendu!

= ORTZ-AGIÑAK ANTOLATU =
GALDUAK ATERA : BERRAK JARI

Clavero

Sendagile ta oftiz-laria
(Dentista)
FUENTEABIA, A
DONOSTIA

Argia

25-05 URUTIZKINA

Garibai, 28
ASTEROKOA Donostia

Urteko sarria: España'ko mendeen. 5,50 peseta.
Beste mendeetan. . . 9,50

Arripidetu eta Arripidea ordaindu ditek
Argia'ren ordezkari ta saltzaileen etxeetan.

BILBAO'n, Estazio kaleko Estankoen.
DURANGO'n, Ellosi'ren etxean.
GAZTEIZ (Bitoria'n), Alonso'ren Alabañean. (Dato Kalea.)
ELIZONDO'n, Tadeo Biela jaunaren etxean.
Zuzenbidea aldatzea nai dunak,
IRU EHIAL ordaindu bearko ditu.

"BANCO GUIPUZCOANO"

Iabien arteko dirutza: 25 miloi peseta
Arripidetuak 50 mila garazki edo azyoak, bakoitza
500 pesetakoak
Ordañez emandakoak: 12 miloi ta 500 mila peseta
Bazepare gorfetakoak: 9 miloi peseta

Ordezkariek: Azkoldi'n, Azpelti'n, Bergara'n, Bilabone'n, Bilafanka'n, Debe'n,
Elbaf'en, Elgoibaf'en. Iru'n, Mondrago'n, Ondafabi'n, Oñati'n,
Oyafzun'en, Pasaian, Tolosa'n Zarnutze'n, Zestua'n Zumaya'n eta Zumafaga'n.

Euneko 3.º an gorfetako diruak, nai danean ateratzeko eran,
bai pesetetan, bai frankotan ta bai ingeles esterlin liberetan.
Noranako diru-aritzeko idazki edo karrik, Diru-bialketa, Diru
gordeketa, Diru-etxe arteko aginketa.

Aldi jakinean dirua jasotzeko ixartelak ematen dira, euneko
5,50' a, 4' a ta 4,50' a aritzen dala.

Zerbitxio emanda guziz kuxa gogofetan, gorde litzetke bai
ballo aundiko pitxiak, bai ajol aundiko paperak, bai diru-ixarfe-
lak, abar eta abar.

Zerbitxio diru aritu-emanak, aldatetarik, erosketak eta gorde-
ketak.

Ordu egokiak: Goizeko 9 ta 1/2'etatik ordu 1'arte; aratsalde-
ko 3 ta 1/2'etatik 5'ak arte.

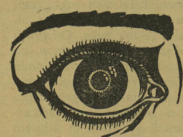
ZURGINTZA-OLA

LOIDI ETA LAGUNAK

ERA GUZIE TAKO OAZURAK,
KUTXAK, ALKIAK,
MAYAK ETA OLTZAK

42, Urutizkinea
Eredereri

Erege Ostatu Zaria
Gran Hotel Central
JATEXEA
BULEBAÑEAN
(Kasino'ko aldamenean)
Donostia

¿Begiko miña al daukazu? ¿

— ZOAZ —

Bizente Loidi jaun
BEGI SENDAGILEAGANA
Donostia

Fuenteabia kalea 4, 2.º

Euzkal-Iztiya.
Gramática Baska.

Lertxundi ta Bazarika'tar Juan Manuel

egilea.

«Era befi ta polit bategi adierazten da ber-
ren euskal aditza edo berboa.»

Euskerre-gaitzen bere jakintzaunak gelu
nei diruzienak laguntzale aundi izango dute

Aita Lertxundi'k egindako liburua.

Asterrak bakar-bakar aldatetarik euskeraz

eta erderaz bestetik jafiya dago.

Bakoitza 6 PESETA

Loyola'tar Eneko Deuna'ren

LIBURUTEGIA

Leizaola'tar Z'ren alarguna

GARIBAI, 28

25-05 Urutizkinea

DONOSTIA

Guztitariko gaitz edo eritasunak, bañan batez ere
AURGINTZA TA SABLEKO MIN TA GAITZAK SENDATZEKO
Dr. MANUEL BIDAUR
SENDALARIA (MEDIKOA)
Benvenida, 32 Donostia

Zabala'tar Julio'ren
OSTATU ETXEA
Príncipe 19, 2'garren bizitza
DONOSTIA

"VILLA MARIA LUISA"

BARATZ-APAIN GAIK

Mota onenetako loretegia. — Afosa landaretan askotakoak. — Afagaritzko
zugaiz, afbolatxo ta landare eder Billegia. — Egunaz alderdiak ederu, ixi-
kundu ta landu. — Berlitan egokiak egin.

Etxe onen ordezkari: Eñani Kalea, 2, DONOSTIA

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Era guzietako inprenta-lanak

ENEKO DEUNAREN IRARKOLA
GARIBAI, 28
25-05 Urutizkinea Donostia

Irakurgai

polita,

TXINPRATIK

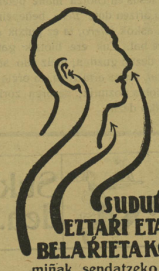
BERSUAK

3 peseta

(3,35 kofeez)

Garibai, 28

Donostia

SUDUR

ETZARI ETA

BELARIE TAKO

miñak sendatzeko

D'LA RE

SENDAGILEA (medikua)

gaitz ozen ZUSTAI ta SENDABIDEAK

berretik banatu da

(Euskeraz mintzatzen da.)

San Mafizal, 17, 1.º

DONOSTIA

Azirik onenak saltzen dira!

JUAN MOKOROA'ren

ETXIAN

Aldamar 6 kalea

DONOSTIA

MOTA GUZIE TAKO AZIAK,

BARATZAKO, BAZKARAKO,

MENDIETARAKO TA ABAR

Udarbi edo Ere molatxa

AZI BEREZIAK

Aziak garbitzeko makinak dituan

ETXE BAKARA

Irargaiki edo anunzio merkeak.

ARDORIK ONENAK

"NAVARRO-RIOJANAS"

KUPELATEGIE TAKOAK

Marcelino Ezeiza

DONOSTIA

Alfonso VIII kalean, 3'gn. zenbakia.

Motozikleta INDIAN bat saltzen da

bere sileketa'ekin, oso merke.

Prezio ta, ARGIA'n Garibai, 28 galdetu.

J. Garin Lasatzen

GOXOTEGIA

Artzai oneko Elizaren ondoan

FUENTERRABIA, 25

Urutizkinea 25-92

Eneko Deuna'ren Liburutegi eta Irarkola

28, Garibai. — DONOSTIA'N

Mota guzietako paperak. — Elizako liburak euskeraz eta erderaz. — Afo
sarioak. — Uf bedeinkatu ontziak. — Kristau-irakaspideak (dotifinak) euskeraz
eta erderaz. Irakurgai guzietatik danak onak.

B. Elozegi'ren

DROGERIA

Mota guzietako ufguziak. — Bofika-gai

klase guziak. — Usai gozoak. — Era guzie-

tako brotxak. — Margo edo pintura gu-

ziak. — Agufas. — Eferatatzeko gaitzak,

SOLANA, 2

Urutizkinea 15-55

TOLOSA

ARGIA'ren idaztaliak.

GAURKO IZKILU EDO ARMA

(Jafaipeña)

Gaurko egunean lur guzian 50 milatik 65
milara aldzinkingi edo periodiku argitaratzen
dira (1)

(1) Ikusi al izan dituan liburuk dakizten zenbatza
edo estadistika ezire oso berdinak, guziki guzira edo
gefa auzekoak dira, biatzei ontan alibistariak guzitu
izango dira noski.

Foyallafek (L'Apóstol de la Presse) 252'g. orfial-
dea, 3'g. orfialdia, 1895'70 mila bazirala zion; onek
guziak baño gelago dion; orduanin 20 urte igaro dira
ta alibistariak ugaritu diran arazera 80 mila baño gela-
go orain izango lirate ta eu gelaigi da noski. Ez luf
guzituek baizik efralde-estadistika guzian arfuz

alibistariak guzigaio diradi. 1913'ko Azaro'ko Le
Deleziar'ek zion: Eguneroko alibistariak arin gela-
itzen ari dira, orain 35 milara iristen dira, olatik 20
mila Europa'n argitaratzen dira; Alemanian 6.000, Fran-

Afizekkoa da alibistariak zenbat gauza beaf
dizuten.

Paperean bakarik 400 miloi kilo edo gela-
go beaf dituzte; azkeneko amaf urte autan
lenago baño 110 miloi kilo gelago beaf dira.
Luf guzian orain alibistariantzat bakarik 4.000

ta ta Inglaterran bakoitza 5.000, Italia'n 1.800, Espa-
ñan 1.000, Eruasia'n 800, Suiza'n 600, Olanda'n 400,
Asia'n 300, Amerika'n 120 berrentzat bakarik. Asi-
an egunerokotzat bakarik itz egiten da baño egiten
duan banaketan alibistari guziaz saften dituala agiri
da. Gero Europa'ko Efi itxiki batuztekoak ez egi,
Australia, Ozeania'ko ugarte edo isala, Japon ta Ame-
rika'etakoak ez dira olatzen.

Civita Carotia'ten beste bat zenbatza edo estadis-
tika eu beztelatzukoa da.

Bonovin'oren (Giornalismo contemporaneo) zue-
nea iduri zaidakola ikutu gabe utzi dei naiz ta gauz
baizak ondo ez egon; beaf bada lenengoaren utsak
izango dira. Ta egiazki 23'garren orfialdean usai du;
Cero'ko estadistika Europa bakoitza 62 edo 63 mila
baño gelagora iriti dirala erakusten digute. Ta 226'
gañean usai du; Aldizkingi edo periodikuek zenbat
aizten diran gogon arfuz eazgutzen 1.900'garren ur-
tean munda guzian 85'lik 60 milara argitaratzen dira-
to. Europa usai duen 63 mila argitaratzen badira luf gu-
ziak ez ditzeke 53 mila bakarik izan.

ola edo fabrikak papera egiten dute. (Buoni-
no 115'garren orfialdea.)

Merkatuan saltzen dan papera egiteko beaf
dan zuzitaz edo arbol-aria ateratzeko zuzitaz
faleiz gaitzak egunerokotzatzen dira. Petit Jour-
na'ek bakarik 1890'garñean saltzen zana
gogoañ arfuta, egunean 136 zuzitaz edo arbol
aundi samar beaf izango zituala jozen dute;
40 urteko lero edo pifin batek ez omen du 250
kilo baño paper'gai gelago ematen. (1)

Lateri Batu edo Estados Unidos'etako Go-
bernuaren irarkola edo inprentak 1.903'an
2.000 langile ta 25 miloi pezata beaf zituan
bere lanetarako. 1.905'an 300 orfialde edo pa-
jinala Lege bat Lendakari edo Presidentek
baila ta belaxe, 80 minutotan egin zuten. (2)

Versalles'era pakea egiteko juañ ziran Ale-
mani'ko gobernuaren orfeko gizonak uruti-
to.

(1) Id. 3'g. orfialdea. 1905 urtean Petit Parisien'ek
miloi bat ta bereun mila iyekei edo ejemplar egunean
egin zituan; Le Journal'ek, 850 mila, Petit Journal'ek,
800 mila, Le Matin'ek 60 mila. (Atmanach de la Pre-
sse, 1903.)

(2) Buonvino—122 ta 123'garren orfialdea.

dazkin edo telegrafo-irfena ta urutizkin edo
telefono-irfena ez egi inprenta irfena eraman
zuten. Oien bitartez, beren etsalak erakutsi
zioten pake-asmoari txikiagora etzan beste
asmo bat oso arin irafi (inprimtu) ta eraku-
tsiaz erantzun zioten. (1)

Makina befiak berok bakarik papera era-
matzen dute begirik erneenak ezin ikusterano-
ko abiaduraz; orf irafi edo inprimtuak egitiñik,
baita margo edo kolore askorekin ere, toles-
tuak, zenbaita edo kontatuak, 50'lik 100'era
dituzten pafdelxoetan ipiniak uzten dituzte.

Onelaxe orduan 10 edo 16 orfialdeko 96 mi-
la iyekei edo ejenplaf egin ditzakete. (2)

(1) Urutizkinean edo Telegrafo ta urutizkin edo tele-
fono-irfena baziutien bi gurfi salón deintakotekin, bi
resenatzen ta beste bi. Beñak arfuta ta bialtzeko irfena
saloñ-guzitien ipini ta zuden; auzk baziutien antena
bat eta iru bereizgarf irfena-zuloetan tolestu zitezkeen;
arigabe befiak bialdu ta afizeko urutizkinean edo tele-
grafo; onetarako beaf zan indaf arfia ematen ziran
dinamoak ta indaf aundiko bialtzeko (akumuladoreak)
ematen zuten; oinako urutizkinean baf: urutizkin edo
telefono nagusiaren antena leku bat.

(2) Okef erpanago ezago Italia'n oraindik orduan

Onek erakusten digu nola iriti duten albis-
tariak gizonen animetan agintzea ta, guri
asko adieraziz, gero ta gelago agintzea.

Alibistariak liburua li baño gelago egin du;

gaur dan egunean alibistaria guzila da ta al-

ibistaria gabe ez da ezei egiten. Neuri gabeiko

indaf lital az eazgutzeta beaztekoa da.

ofenbesteg egin dezeken makinarik; baño 25 milakoak
zabalduki dunde. Zati gelago dituzte ta aifengo lan
egin duan New York Herald'ek da: 8, 16 edo 32
orfialdeko 63 mila iyekei egin ta tolestu orduan egi-
ten dute. Bere asmatzale ta egile Henry Wise Wood izan
da. Ta ain arin ta ainebesteg lan egin arfena ondo egi-
teko bestek baño arfura, kontu, guziago eskaltzen
du. Orf egileko 3.000 gauz beaf asmatu beaf izan dira.
(Sorrisio in Famiglia'lik 1919, 202'garren orfialdea) Bu-
onvino'ko orduan 96 mila egiñ ditan makinaz itz egiti-
en ditan makinaz itz egiten du. (122 ta 123'garren
orfialdean.)

(Jafaituko da.)